

Kvůli **problémovým dětem** by sociální pedagogy uvítala i část mateřských škol

Část školek volá o pomoc

Markéta Lankašová
reportérka MF DNES

Někdo už ve školce rozpoznává písmena a recituje dlouhé básničky, pro jiného je velký pokrok vyslovit delší větu. Některé dítě si hravě vybuduje přátelství, jiné se ani v předškolním ročníku nechce pustit máminy ruky.

Psycholožka a zástupkyně ředitelky Mateřské školy FIT v Bohumíně Vilma Valentová upozorňuje, že dětské kolektivy jsou čím dál pestřejší. „Pro stovku dětí máme čtyři třídy. V žádné z nich na tom děti rozhodně nejsou vývojově stejné, nemají obdobné schopnosti a dovednosti. Navíc v poslední dekádě přibývá rodin, které potřebují podporu. Problémy se u dětí nabalují a tím je i práce pro učitelky ve školce náročnější,“ přibližuje Valentová.

Může jít o poruchy chování či opožděný vývoj řeči, řeší se zdravotní komplikace, vztahové problémy rodičů nebo třeba nedostatek soukromí, když je doma více sourozenců. Některé děti žijí v rodinách, kde pro pracovní vytížení rodičům sotva zůstává čas na hru, jiné zažívají časté stěhování, protože si rodina nemůže udržet bydlení.

Co konkrétní dítě k dobrému rozvoji potřebuje, se tak liší. „Některé

rodiče nevnímají vzdělávání jako důležité. Setkávám se ovšem často i s těmi, kteří chtějí pro dítě to nejlepší, ale jsou zahlcení nejrůznějšími radami, jak vychovávat. A pak se v tom ztrácejí. Nebo by potřebovali poradit, jakého specialistu oslovit, ale nedoberou se odpovědí,“ dodává Valentová.

Pomocníkem právě v takových situacích může být sociální pedagog. Ten tvoří mezi školkou a rodinou propojku. A pomáhá rodinám zorientovat se v systému, nasměrovat je k odborníkům nebo společně s rodiči i učiteli nacházet řešení nejrůznějších problémů.

Zatímco v základních školách pozici sociálního pedagoga nedávno ukotvil zákon, v těch mateřských ne. A tak podle Jiřího Daňky, šéfa Asociace sociálních pedagogů, je spíše raritou, když někdo tuto funkci ve školce zastává. „Napočítali bychom zhruba tři desítky mateřských škol, kde sociální pedagog působí. A ještě ne s vidinou jistého pokračování v dalších letech. Peníze na tento post nejdou od státu jednoduše získat, v minulosti to bylo možné přes operační programy. To znamená, že peníze na takového zaměstnance zís-

ká školka jen na určitou dobu. Jak lhůta uplyne, místo zanikne,“ vysvětluje Daňka.

V teniskách do sněhu

A tak tam, kde o pozici sociálních pedagogů stojí, musí hledat různé kličky. Třeba v Přerově nad Labem

nedaleko Prahy využívají toho, že školka funguje pod jednou ředitelkou společně se základní školou a dětskými skupinami. Roli sociální pedagogy zastává zástupkyně ředitelky.

„Roli učitelů je vzdělávat, ne pomáhat s rodinnými strastmi. Vědomí, že někdo jiný ve škole pomoci může a je pro rodiny parťákem, je pro učitele velkou úlevou. Problém je nejlepší podchytit v začátku, jinak budou děti propadávat sítem systému a problémy se budou kupit a prohlubovat. To zvýší nejen stigmatizaci, ale i náklady státu na následné služby. My naopak dětem a jejich rodinám můžeme usnadnit vstup do školního prostředí ještě před nástupem do první třídy,“ shrnuje ředitelka Yveta Dvorská.

Sociální pedagogy Radka Tomášková říká, že jsou to především učitelky a vychovatelky, které jako první poznají, že v rodině nastala změna nebo problém. „Rodina začne třeba vodit dítě do školky nápadně později, dívka nenosí čepici, klučina má i ve sněhu tenisky. Některé děti se začínou stranit ostatních, nebo na sebe naopak upozorňovat. Projevů je řada, když je zaznamenáme, je to pro nás čas, kdy rodině nabídnout pomoc,“ vysvětluje Tomášková.

V Přerově nad Labem se setkávají nejčastěji s rozpadem partnerských vztahů,

ale dokážou také lidem říct, kde hledat pomoc při nemoci v rodině, při problémech s bydlením nebo třeba v době, kdy se jeden z partnerů vrací po rodičovské dovolené do zaměstnání.

Na starosti má pět školek

V Chrudimi služby jednoho člověka využívá hned pět mateřských škol. Koordinátorka spolupráce rodiny a mateřské školy, jak si tam pozici pojmenovali, je sociální pracovník, kterou zaměstnává nezisková organizace Amalthea.

Jednou ze zapojených školek je i MŠ Víta Nejedlého, kterou navštěvuje necelá stovka dětí. „My jako pedagogy ne vždy rozklíčujeme, jaký má dítě důvod k tomu, proč se chová jinak. Koordinátorka ale může nahlédnout, jak to mají v rodině a co se u nich zrovna děje. My díky ní situaci pochopíme,“ pochvaluje si ředitelka školky Miroslava Vagenknechtová.

Na podzim navštívila školku Česká školní inspekce a spolupráci s Amaltheou zařadila mezi inspirativní příklady. Inspektorka Jana Dvořáková ve zprávě ocenila hlavně to, že děti cizinců nebo z chudých rodin do kolektivu díky spolupráci dospělých jednodušeji zapadnou.

Aleš Jirásek, koordinátor Centra včasné péče z Amalthey, poukazuje, že v Chrudimi žije řada rodin v azylovém domě či na ubytovnách.

„Mnohé rodiny se potýkají s nejistou bytovou situací, finančními obtížemi nebo závislostmi v rodině. Děti pak často vyrůstají v prostředí plném nejistoty, stresu a častých změn, které se promítají i do jejich vývoje a vzdělávání. Nejen jim je sociální pracovníce ve školkách nápomocná,“ zdůrazňuje Jirásek.

Platit mohou i obce

I v Bohumíně by o sociálního pedagoga stáli. „Ačkoli existuje spousta organizací, které rodinám nabízejí pomoc, nejsou mezi sebou a školkou provázané. Pro rodiče je tak cesta k nim další zátěží, pokud se o službách vůbec dozvědí,“ doplňuje Valentová z bohumínské školky.

Podle ředitelky Platformy pro včasnou péči Kateřiny Sirotkové mohou sociálního pedagoga pro své mateřské školy zajistit i zřizovatelé, tedy města a obce. Podle ní je na čase, aby na sociálního pedagoga dosáhly mateřské školy v celé republice.

„K tomu je nutná změna zákona. Když stát začal financovat sociální pedagogy, mateřské školy nedostaly možnost se připojit. Přitom předškolní věk je pro rozvoj dítěte klíčový, proto by podpora měla přicházet už v mateřské škole. Některí zřizovatelé důležitost sociálních pedagogů chápou a pozici už nyní financují ze svých rozpočtů,“ míní Sirotková.

Foto: Shutterstock